

«Затверджую»
ректор Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського
доктор філософії, професор,
заслужений діяч мистецтв України
М. О. Тимошенко
_____ 2024 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 3

засідання кафедри теорії та історії культури
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
від 21 жовтня 2024 року

ПРИСУТНІ:

члени кафедри теорії та історії культури

Кривошея Т. О. – завідувач кафедри, доктор культурології, доцент

Тимошенко М. О. – доктор філософії, професор

Андрущенко Т. В. – доктор політичних наук, професор

Бабушка Л. Д. – доктор культурології, доцент

Вишинський В. В. – кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента

Гадецька Г. М. – кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента

Пономаренко О. Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент

Северінова М. Ю. – доктор мистецтвознавства, доцент, в.о. професор

Скорик А. Я. – доктор мистецтвознавства, професор

Тишко С. В. – доктор мистецтвознавства, професор

Зубай Ю.М. – аспірант кафедри

а також проректор з навчальної роботи:

Бондарчук В. О. – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри
баяна та акордеона, проректор з навчальної роботи, член-кореспондент
НАМ України.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Проведення та обговорення публічної презентації
наукових результатів дисертації аспіранта кафедри теорії та історії культури
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Зубая Юрія
Миколайовича на тему «Проект творчого універсалізму в діяльності
педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» на
здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – «Культурологія» з
галузі знань 03 – «Гуманітарні науки».

Тема дисертаційної роботи «Проект творчого універсалізму в
діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ
століття» була затверджена на засіданні Вченої ради Національної музичної
академії України імені П. І. Чайковського 23 березня 2023 року (протокол №

7).

Науковий керівник – доктор культурології, доцент Кривошея Т.О.

СЛУХАЛИ: Публічну презентацію наукових результатів дисертації аспіранта кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Зубая Юрія Миколайовича на тему «Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – «Культурологія» з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки»

Зубай Юрій Миколайович виклав основні положення дисертаційної роботи: актуальність, наукову новизну, практичну цінність, можливість використання результатів дослідження.

Поставили запитання: кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента Г. М. Гадецька; доктор мистецтвознавства, доцент, в.о. професор М. Ю. Северинова; кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента Вишинський В. В.

Науковий керівник: доктор культурології, доцент Кривошея Т.О.
(*виступ позитивний*).

Взяли участь у обговоренні роботи:

доктор мистецтвознавства, доцент, в.о. професор М. Ю. Северинова
(*рецензент*);

доктор мистецтвознавства, професор Тишко С. В. (*рецензент*);

кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента Г. М. Гадецька; кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента В. В. Вишинський; доктор культурології, доцент Кривошея Т.О. (*науковий керівник*) (*виступи позитивні*).

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації та виступу наукового керівника прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи Зубая Юрія Миколайовича на тему «Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття»:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Зубая Юрія Миколайовича** на тему: «**Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття**», що подається на

здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» щодо дисертаційної роботи Зубая Юрія Миколайовича «Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукової діяльності академії.

Репрезентована тематика дисертації лежить в полінауковому просторі, що торкається меж біографістики, мистецтвознавства, філософії, фортепіанної педагогіки. Але своєрідна точка перетину цих напрямків знайшла своє втілення в поліметодології культурологічного пізнання.

Дане дисертаційне дослідження присвячене проблематиці універсальної творчої особистості в ракурсі проєкції життєтворчості митця на різноманітні сфери діяльності. Означена проблематика в цьому дослідженні розкривається на прикладі творчої діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття. До цих постатей ми відносимо імена таких піаністів, педагогів та композиторів як І. Беркович, М. Сільванський, В. Сечкін та М. Степаненко.

Даний період історії цього музичного закладу ознаменувався розквітом виконавського, музикознавчого, композиторського, диригентського мистецтва. Власне в окресленому періоді у Київській консерваторії плідно працювали чимало педагогів, ім'я яких міцно закріпилось в історії української музичної культури. Але на жаль, значення діяльності багатьох із них все ще залишається недооціненим. Причиною цьому може бути недостатня інформованість про їх різнопланову творчу активність, адже чимало з них будучи за своєю направленістю універсальними музикантами увійшли в історію музичної культури лише за своєю «провідною» сферою творчості, а поміж тим розглядаючи постать певного митця крізь призму мистецької діяльності ми не сформуємо цілісний портрет маючи уявлення лише про одну сферу його творчості. І тому дана праця, обравши об'єктом дослідження діяльність педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття в аспекті творчого універсалізму мала на меті ряд завдань, котрі отримали вирішення.

Об'єктом дослідження є творчий універсалізм як константна характеристика життєтворчості музикантів на прикладів діяльності І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка.

Предметом дослідження є проєктність творчого універсалізму викладачів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття

Мета дисертаційного дослідження полягає у цілісній та всеосяжній реконструкції малодосліджених творчих біографій І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка через призму концепту «проєкту творчого універсалізму».

2. Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Завданням дослідження є наступне:

- реконструювати творчі біографії І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка, виокремити основні віхи їх становлення;
- розглянути поняття «проект», «творчий універсалізм» як культурологічний, мистецтвознавчий та філософський концепт;
- прослідкувати історичні паралелі діяльнісного універсалізму музикантів на прикладі життєтворчості митців різних історичних періодів;
- визначити категорію «проекту творчого універсалізму» та показати її втілення у творчих біографіях І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка;
- висвітлити роль і значення І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка в історії становлення як Київської консерваторії, так і української музичної культури;
- віднайти моменти «перехрещень» творчих доль піаністів-композиторів Київської консерваторії другої половини ХХ століття, як фактору, що сприяв їх професійному зросту;
- здійснити комплексний огляд праць присвячених творчим постатями кафедри загального та спеціалізованого фортепіано Київської консерваторії.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше в рамках нашої дисертації здійснено комплексне дослідження творчих біографій І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка крізь призму концепту «проекту творчого універсалізму», котрий позначиться у виявленні шляхів реалізації багатоаспектного мистецького обдарування, як і у творчій біографії митців (викладачів-піаністів Київської консерваторії), так і буде представлений прикладами втілення та взаємодії у їх творчій активності.

Зміст наукової новизни розкривається в наступних положеннях:

Уперше:

- введено та інтегровано у культурологічний дискурс категорію «проект творчого універсалізму» як концепт дослідження творчих біографій музикантів;
- представлено раніше невідомі аспекти творчих біографій І. Берковича, М. Сільванського, В. Сечкіна, М. Степаненка з урахуванням усіх сфер їх творчої діяльності;
- визначено принцип проектності як багаторівневий концепт, котрий осмислено в парадигмі проектування власного життєвого шляху однією постаттю; так і у ширшому значенні, як принцип взаємокомунікації творчих особистостей у професії, зокрема в межах навчальних інституцій
- вперше розглянуто педагогічну діяльність І. Берковича, М. Сільванського та М. Степаненка .

Набули подальшого розвитку:

- методи досліджень творчих біографій митців, що сформовані у працях культурологів, мистецтвознавців, істориків та дослідників інших галузей;
- метод діяльнісно-структурного підходу дослідження універсальної творчої особистості О. Коменди;
- розширено панораму наукових праць розвитку педагогіки та фортепіанного виконавства присвячених Київській фортепіанній школі.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації забезпечені опорою на новітні культурологічні та мистецтвознавчі концепції, а також коректним застосуванням сучасних методів, вибір яких зумовлений міждисциплінарним характером предмету дослідження: культурологічного, міждисциплінарного, музикознавчого, біографічного, педагогічного аналізу.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених.

Здобувач продемонстрував високий рівень теоретичної підготовки. Теоретичну основу дослідження складає значний масив наукових праць українських та зарубіжних вчених з культурології, філософії, музикознавства, фортепіанної педагогіки, історії Київської консерваторії.

У дисертації залучено ключові поняття наукових концепцій наступних вчених:

О. Коваленко, Н. Мочернюк, Т. Титаренко, В. Личковаха, О. Оніщенко, В. Антонюк, В. Батанова, Т. Березовської, Л. Воєвідко, Т. Гусарчук, Т. Каришевої, О. Коменди, О. Михайличенко, М. Трянова, Н. Супрун, О. Кригіна, О. Рощенко-Авер'янової, А. Мартинюк, Т. Некрасової, М. Антонович, М. Головащенко, Н. Савицької, О. Юрченко, О. Кондрат, Н. Богданової, М. Мамардашвілі, О. Мурашкіної, Т. Титаренко, І. Голубович, І. Єрмакова, К. Семенюк, Т. Ємельянової, В. Бондарчука, О. Бугаєвої, О. Джури, Л. Микуланинець, О. Поповича, С. Чишко, С. Тишка, А. Романенко, В. Климчук, Н. Любовець, Т. Кумеда, Л. Рева, І. Шестеренко та інших.

6. Теоретичне і практичне значення отриманих результатів:

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути залучені до подальших студій з низки дисциплін: культурології, філософії, біографістики, історії української музичної культури, історії українського фортепіанного мистецтва. Ідеї, висвітлені в дисертаційній роботі, сприятимуть розширенню міждисциплінарних досліджень

універсальної творчої особистості з точки зору його філософських, мистецтвознавчих, культурологічних аспектів.

Практичне значення отриманих результатів дисертації полягає в можливості використання матеріалів дослідження у лекційних курсах з історії української музичної культури, історії українського фортепіанного виконавського мистецтва, процесі підготовки та виховання молодих піаністів-виконавців. Отримані результати розширюють наукові уявлення про історію Київської консерваторії, та зокрема історію кафедри спеціального та загального фортепіано і можуть бути корисними для більш повної реконструкції творчих та життєвих шляхів інших піаністів та композиторів.

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 5 наукові статті у спеціальних наукових виданнях, затверджених МОН України.

1. Зубай Ю.М. (2022). Феномен піаніста-композитора в українській музичній культурі. *Культура України (76)*. Харків. ХДАК. 111-119. DOI: [10.31516/2410-5325.076.12](https://doi.org/10.31516/2410-5325.076.12)

2. Зубай Ю.М. (2022). Культуролого-педагогічна діяльність Миколи Сільванського як унікальний аспект творчої біографії митця. *Часопис Національної музичної академії ім. П.І. Чайковського №2(55)*. Київ. НМАУ ім. П. Чайковського. 36-49.

DOI: [10.31318/2414-052X.2\(55\).2022.266546](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(55).2022.266546)

3. Зубай Ю. М. (2022). Внесок Ісаака Берковича та Миколи Сільванського в розвиток української музичної педагогіки. *Питання культурології (40)*. Київ. КНУКіМ. 33-43.

DOI: [10.31866/2410-1311.40.2022.269353](https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269353)

4. Зубай Ю. М. (2022). Творча діяльність Ісаака Берковича в контексті розвитку української фортепіанної музики (до 120 – річчя від дня народження композитора). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (2, 2022)*. 181-187.

DOI: [10.32461/2226-3209.2.2022.262273](https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2022.262273)

5. Зубай Ю. М. (2023) Віталій Сечкін – піаніст, педагог, композитор. *Культурологічний альманах (4, грудень 2023)*. 226-30. doi:[10.31392/cult.alm.2023.4.31](https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.31).

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат (перевірку наявності текстових запозичень виконано за допомогою системи StrikePlagiarism.com), рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Зубая Юрія Миколайовича «Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Головні ідеї і положення роботи додатково були викладені у семи публікаціях:

1. Зубай Ю. М. (2020). Фортепіанна творчість І. Берковича: традиції та новаторство (тези доповіді). *Молодий вчений*. Херсон. Видавничий дім "Гельветика". 52-54.
2. Зубай Ю. М. (2021). Микола Сільванський – один із корифеїв Київської консерваторії. *Інтернет-журнал «Музика»*, ред. О. Голинська.
<http://mus.art.co.ua/mykola-silvanskyi-odyn-iz-koryfeiv-kyivskoi-konservatorii/>
3. Зубай Ю.М. (2022). Фортепіанні твори Ісаака Берковича та Миколи Сільванського для дітей: педагогіко-культурологічний аспект. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії» /Materials of the International scientific-practical conference «Music in dialogue with the modernity: studios of educational, art history, culturological»*. Київ. КНУКіМ. 88-91.
4. Зубай Ю. М. (2022). Творчі біографії українських музикантів в аспекті культурологічних досліджень : тези доповіді . *Актуальні проблеми розвитку науки в контексті глобальних трансформацій інформаційного суспільства: програма V Міжнародної наук.-практ. конф. Нац. Академія наук України (28-29 жовтня 2022р.)* Київ. 17-22.
5. Зубай Ю.М. (2024). Українська фортепіанна спадщина для дітей як проблема наукового дослідження. *Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Новітні методики та гуманістичний підхід в сучасній музичній освіті*. Дніпро. Дніпровська академія музики. 2024. 53-54.
6. Зубай Ю.Н. (2021). Фортепианные сочинения для детей Николая Сильванского: педагогический и исполнительский аспекты. *PR и СМИ в Казахстане: сборник научных трудов. Қазақстандағы PR және БАҚ: ғылыми еңбектер жинағы, сост. и гл. ред. Л.С. Ахметова. Вып. 21*. Алматы: Қазақ университеті. 185-193.
7. ZUBAI, Yu. (2023). M. Mykola Silvanskyi as a pianist: the way of formation, milestones of concert and performing activity. *Global Prosperity*, 2023, 3.3. 29-38.
DOI:10.5281/zenodo.10254337

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Зубая Юрія Миколайовича «Проект творчого універсалізму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» відповідає спеціальності 034 –

«Культурологія». Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

10. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Зубая Юрія Миколайовича «Проект творчого універсализму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 5, 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а також наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Враховуючи високий рівень дослідження, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, кафедра теорії та історії культури рекомендує дисертацію Зубая Юрія Миколайовича «Проект творчого універсализму в діяльності педагогів-піаністів Київської консерваторії другої половини ХХ століття» до захисту в разовій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – «Культурологія» з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки».

Результати відкритого голосування:

присутні 11 осіб:

«за» – 11,

«проти» – немає,

«утримались» – немає

Завідувач кафедри теорії та історії культури,
доктор культурології, доцент

Т. О. Кривошея